

МЕТАФОРИ ЯК ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЙСНОСТІ В АВСТРАЛІЙСЬКІЙ АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Жукова Наталія Михайлівна,

асп.

Запорізький національний університет

Стаття присвячена вивченню концептуальних метафор, через які репрезентується соціальна дійсність в австралійській англомовній картині світу. Окреслені основні концептуальні поля, профілізовані за допомогою метафор. Виділено концептуальні кореляти і концептуальні референти метафор. Встановлено домінуюче функціональне навантаження виділених метафор.

Ключові слова: австралійська англомовна картина світу, концептуальний корелят, концептуальне поле, концептуальний референт, метафорична репрезентація.

Останнім часом увага дослідників прикута до різних аспектів національної мовної картини світу (НМКС) – багатомірного конструкта людської свідомості, зафіксованого засобами мови. Вивчаються питання про співвідношення і взаємодію "об'єктивного" і "суб'єктивного", "когнітивного" і "комунікативного", "логічного" і "прагматичного" [Булыгина 1997], аналізується проблема зв'язку цінностей у НМКС [Бессонова 2002; Мех 2005 та ін.] тощо. Обираючи різні ракурси дослідження, науковці, як правило, не враховують джерела системи національних знань і уявлень. Однак вивчення початкових етапів формування НМКС є важливим, оскільки колективна етнічна свідомість "зберігає досвід попередніх поколінь і відображає реальний світ у поступальному процесі пізнання" [Голубовская 2002, 36].

Багатим джерелом інформації про особливості концептуалізації знань та уявлень певної нації є концептуальні метафори, а види метафоричних перенесень "показові стосовно суспільного стану свідомості, напряду духовної еволюції" [Павлюк 2007, 88]. Вивчення процесів метафоризації відбувається на матеріалі різних форм існування мови [Исаева 2002; Красавский 2002; Степанова 2004; Школенко 2003; Wee 2006 та ін.]. Проте у цьому ракурсі уваги науковців позбавлена унікальна НМКС – австралійська англомовна картина світу (ААКС). Її витoki сягають епохи колонізації Австралії, коли на континент почали масово відправляти британських злочинців (1787-1868 рр.). Формування австралійського варіанту англійської мови і австралійської культури відбувалось у специфічній соціолінгвальній ситуації, метафорична профілізація якої до цих пір не висвітлювалась, що обумовило **актуальність** дослідження. **Наукова новизна** роботи полягає в аналізі метафоричної репрезентації в ААКС соціальної дійсності.

Мета розвідки полягає у вивченні метафор, через які об'єктивується область соціального досвіду перших колоністів. Для досягнення поставленої мети передбачається встановити концептуальні кореляти, концептуальні референти та основне функціональне навантаження метафор, виділених у ході розвідки. **Об'єктом дослідження** є метафори як ментальні конструкти в ААКС. **Предмет дослідження** становлять концептуальні метафори, в яких колоністи представляли соціальну дійсність. Джерелом фактичного матеріалу виступають автентичні тексти публіцистичного та художнього жанрів, створені вільними колонізаторами в ХІХ ст., що співвідноситься із початковим етапом колонізації Австралії.

Створення колонії на П'ятому континенті давало можливість звільнити Британію від надлишку засуджених. Крім того, транспортування мало сприяти залякуванню потенційних злочинців. Складні умови життя в колонії свідомо перебільшувались, підкреслювалась жорстокість покарання і руйнівний вплив суспільства каторжників на моральність тих, хто потрапляв у це середовище, що актуалізовано в спеціальних мовних засобах. Відзначимо, що злочинці, у свою чергу, відмежовувались від свого походження, також використовуючи специфічні мовні засоби – евфемізми і дисфемізми. В основі цих засобів вторинної номінації нерідко наявні метафоричні зсуви.

Негомогенність австралійського соціуму сприяла прагненню до збереження чіткої демаркаційної лінії між вільними і (колишніми) ув'язненими (ми / вільні vs. вони / ув'язнені). Указана настанова реалізується за допомогою ефективних засобів, дія яких спрямована, швидше, на підсвідомість і вільних колоністів, і каторжників. Це одне із можливих пояснень активного поширення в австралійському узусі метафор, оскільки вони є "чудовим засобом впливу на адресата мовлення" [Харченко 2007, 39], на метафору "важко дати спростування, вона схиляє до обов'язкового прийняття" [Павлюк 2007, 95]. На наш погляд, використовуючи метафори, вільні поселенці актуалізували її аутосугестивну функцію. Метафора виступала засобом самонавіяння, переконання у правильності своїх дій – транспортуванні, зневажливого ставленні до засуджених, прагненні ізолювати їх.

Метафорична репрезентація соціальних явищ, через яку негативним ореолом оточувались засуджені та пов'язані із ними реалії життя, задовольняла потреби кількох соціальних груп. Така метафорика розвивалась завдяки зусиллям прибічників транспортування (transportationists), супротивників інтеграції колишніх в'язнів в австралійське суспільство (exclusionists) і тих вільних англомовних іммігрантів, які вимагали ліквідувати Систему транспортування злочинців (anti-transportationists), без подальшого її відродження (anti-convict league).

Слід зауважити, що метафоризації зазнавали не нові поняття ("colony", "convict", "convict descent", "conviction", "convictism", "transportation"), часом задіялись уже поширені в британському соціумі метафори (*TRANSPORTATION is SLAVERY*). У цьому випадку метафори "формують нову категоризацію дійсності та її фрагментів" [Селіванова 2006, 327]. В австралійській колонії при метафоричній репрезентації соціальних понять виражалась суть міжособистісних стосунків в новоствореному суспільстві. Через метафори проявлялись домінанти соціальних відносин і на тривалий час було задане негативне ставлення австралійців до історичного минулого колонії. Лише нещодавно "спадок засуджених був знову відкритий та прийнятий багатьма австралійцями" [Laugsen 2002, 17].

Метафори здебільшого стосуються області соціального життя і з огляду на соціальні норми встановлюються умови предикації ознак допоміжного суб'єкта основному суб'єкту. Як відомо, "розуміння метафоричних висловів передбачає нейтралізацію несумісних і актуалізацію спільних (інгерентних або аферентних) ознак" [Бочкарёв 2003, 91–92]. Ознаки, які ставали основою метафоричних зсувів, спрямовані на пейоративне маркування метафоризованого поняття. У полі тієї чи іншої метафори виділено концептуальний референт, тобто цільовий концепт / концептуальний комплекс, ідентифікований за допомогою метафори, та концептуальний корелят –

концепт / концептуальний комплекс, залучений для порівняння, а також зону перетину – параметр для порівняння, спільний для референта і корелята.

У ході розвідки з'ясувалось, що метафори, через які репрезентувалась соціальна дійсність в ААКС, профілізують кілька концептуальних полів (КП). КП розуміємо як "певну множину однорідних концепт-об'єктів, поєднаних єдиною логіко-смысловую лінією" [Приходько 2008, 218]. Найбільш актуальними виявились 5 КП: "DISEASE" (КП₁), "DIRT" (КП₂), "VICE" (КП₃), "SLAVERY" (КП₄), "CAPTIVITY" (КП₅). Окреслені КП об'єктивуються за допомогою наступних метафор: КП₁ – *CONVICTISM is DISEASE, CONVICT is DISEASE-CAUSING AGENT, CONVICT DESCENT is TAIN, TRANSPORTATION is REMEDY*, КП₂ – *CONVICTISM is DIRT, TRANSPORTATION is POLLUTION, CONVICT DESCENT is STIGMA / STAIN, COLONY is CESSPOOL*, КП₃ – *CONVICTISM is VICE, CONVICTION is PURIFICATION, COLONY is PURGATORY, TRANSPORTATION is SUBLIMATION*, КП₄ – *TRANSPORTATION is SLAVERY, CONVICT is SLAVE*, КП₅ – *CONVICT is CAGED BIRD, CONVICTION is TAMING*.

Метафоричне осмислення понять, пов'язаних із епохою транспортування засуджених, здійснюється і в термінах інших понять ("*shackles*", "*pall*", "*hive*", "*object*"), однак такі метафоричні зсуви є менш частотними.

Як представляється, у КП потенційний плюралізм образного прочитування метафор зводиться до мінімуму. Наявність кількох взаємопов'язаних метафор "обумовлює" напрямок розгортання метафоричного ланцюга. Наприклад, метафора *CONVICTISM is VICE*, у відповідності з традиційною логікою, передбачає існування метафор, результатом яких є покарання за гріхи, очищення від гріхів тощо. За допомогою метафор створюється цілісний образ, панорамність якого дає можливість апелювати до різних властивостей предмета, що є основою метафоричного переносу, "використання кожного із елементів концептуальної групи спричиняє ефект голограми: деталь анімує споріднені елементи метафоричного образу, розгортає цілу картину" [Павлюк 2007, 77]. Таким чином, розвинені КП свідчать, зокрема, про образність мислення вільних колоністів і їх прагнення "задати" розгортання метафори у напрямку, вигідному для домінуючої соціальної групи.

Через метафору *CONVICTISM is VICE* каторжна система представлялась явищем, від якого можна очиститись завдяки засудженню (*CONVICTISM is VICE: "The great natural advantages of Australia had been counteracted by the moral evils of the convict system"* [цит. за: AND 1997, 166]). *CONVICTION is PURIFICATION: "After a convict shall have passed through the Probation Gang, he will next proceed to the third stage of punishment and become the Holder of a Probation Pass"* [цит. за: Laugsen 2002, 164]). Якщо каторжник спокутував гріх, пройшов чистилище, він отримував шанс повернутись до порядного життя (*TRANSPORTATION is SUBLIMATION: "But how to remove the taint of Slavery from Transportation, and yet retain the element of punishment in it?"* [цит. за: Laugsen 2002, 133]). *COLONY is PURGATORY: "Tasmania more nearly resembles the case of Western Australia, for she was but the conduit-pipe through which the stream of convictism was diffused"* [цит. за: AND 1997, 166]).

Система транспортування і транспортовані злочинці представлені як захворювання соціуму, а збудником хвороби вважається кожен ув'язнений (*CONVICTISM is*

DISEASE: "... how much our sister colony is still affected by the virus of convictism" [цит. за: AND 1997, 166]. *CONVICT* is *DISEASE-CAUSING AGENT*: "... the lawless *Banditti of Runaway Convicts, who infest the intermediate Country*" [цит. за: Laugsen 2002, 28]). Навіть після подолання хвороби (звільнення з-під варти після закінчення строку покарання) залишається її слід, яким позначені усі нащадки злочинців (*CONVICT DESCENT* is *TAINT*: "*Neither South Australia nor Victoria have ever been used as convict settlements, and are consequently for the most part free from the moral taint which has infected the elder colony*" [цит. за: Laugsen 2002, 55]). Для збереження життєдіяльності соціуму необхідним представлялось болісне, проте цілюще оперативне втручання – вилучення збудника інфекції (*TRANSPORTATION* is *REMEDY*: "*Transportation for life ... is the best and most humane remedy*" [цит. за: Laugsen 2002, 104]).

Ув'язнених як особливий соціальний феномен вважали брудом, плямою на тілі суспільства-організму (*CONVICTISM* is *DIRT*: "*It will be many years before the spirit of convictism will have evaporated*" [цит. за: AND 1997, 166]). Навіть на нащадків поширювалось забруднення (*CONVICT DESCENT* is *STIGMA / STAIN*: "*He would re-brand the colony with that convict stigma which made it so long an object of loathing*" [цит. за: AND 1997, 165]. "*It will be long, long years before the stain of our birthmark shall wear away ...*" [цит. за: AND 1997, 628]). Перевезення засуджених співвідноситься із перенесенням бруду в певний резервуар, яким стали колонії (*TRANSPORTATION* is *POLLUTION*: "*Transportation in its worst form – felonry without its fetters – convicts without coercion – and pollution without protection*" [цит. за: Laugsen 2002, 77]. *COLONY* is *CESSPOOL*: "*Van Diemen's Land – the cesspool of convictism*" [цит. за: Laugsen 2002, 39]).

Дві метафори (*CONVICT DESCENT* is *STAIN*, *CONVICT DESCENT* is *TAINT*) є сталими, зафіксовані у словнику навіть із дериватами від визначальних термінів (цифра означає рік першої фіксації одиниці в письмових пам'ятках): *stain* (1872) > *birthstain* (1892) "*the stigma attached to the convict period or to convict ancestry*" > *birthstained* (1904) "*tainted with the stigma of convict ancestry or birthstain*", *taint* (1841) "*the stigma of convict ancestry*" > *tainted* (1905) "*of convict descent*". Проте метафори залишилися культурно значущими для сучасного австралійського соціуму. За своїм поширенням і тривалістю збереження, активністю апеляції до них упродовж тривалого часу, вони можуть вважатись невід'ємними атрибутами ААКС.

Актуальність наведених метафор підтверджується тим, що до них звертаються і сучасні австралійці, коли йдеться про ставлення до історичного минулого нації: "П'ятдесят років тому родовід, в якому були каторжники, вважали плямою, яку слід було приховувати" [Hughes 2003, 158]. Той факт, що науковці залучають ці образи, говорячи про історію країни, свідчить про неослабну потужність такої метафорики: "Нові 'нелегальні' іммігранти не хотіли бути заплямованими використанням кента крадіїв" [Fritz 1996, 16].

У свою чергу, метафора *TRANSPORTATION* is *POLLUTION* стимулювала появу австралійської інновації *pollutionist* (1847) "*a person who supported the continuation of transportation, or the resumption of transportation*". Таким чином, метафори, актуальні в лінгвокультурі вільних іммігрантів, сприяли поповненню англійської мови в Австралії новими засобами вторинної номінації.

Менш розгорнуто представлене концептуальне поле *TRANSPORTATION is SLAVERY*, хоча каторжників доволі часто називали рабами (*TRANSPORTATION is SLAVERY: "It is the restraint on the freedom of action, the degradation of slavery, and the other moral evils, which chiefly constitute the pains of transportation"* [цит. за: Laugsen 2002, 57]. *CONVICT is SLAVE: "The laws of New South Wales ... being expressly adapted to a community of convict slaves, are wholly unfit for the new society of Englishmen, who regard free institutions as their birthright"* [цит. за: AND 1997, 166]). Слід зауважити, що в Австралії навіть образне порівняння каторжників із рабами не мало достатніх підстав, оскільки засуджені (1) звільнювались після відбування фіксованого строку покарання, (2) не належали власнику; (3) могли продавати частину своєї праці на ринку; (4) могли виступати свідками у судах, подавати позови з питань порушення цивільних прав або через погане ставлення господаря до засудженого, писати клопотання на ім'я губернатора. Крім того, господарю не дозволялось сікти засуджених без санкції судді, а діти каторжників народжувались вільними (див. [Hughes 2003, 283]).

Як свідчить аналіз фактичного матеріалу, за допомогою метафор реалізуються предметний і зооморфний коди, які забезпечують функціонування духовного коду культури. У метафорах *CONVICTISM is SHACKLES*, *CONVICTISM is PALL*, *COLONY is HIVE* актуалізується предметний код культури (*CONVICTISM is SHACKLES: "West Australia ... had at last freed herself from the shackles of that curse of convictism"* [цит. за: AND 1997, 166]. *CONVICTISM is PALL: "Convictism hung like a pall over Moreton Bay (or Brisbane) from 1824 to 1839 ..."* [цит. за: AND 1997, 166]. *COLONY is HIVE: "... the sum of scoundrelism which comes to the surface ... when the New South Welch hive swarms ..."* [цит. за: AND 1997, 166]). Указані метафори демонструють негативне ставлення спільноти вільних поселенців до засуджених.

До створення несприятливого образу вільних колонізаторів також могла призвести реалізація метафори *CONVICT is OBJECT*, що йде всупереч ідеалам гуманізму, згідно з якими, будь-яка людина є особистістю ("*The shackled felon has become the instrument of human progress, in clearing the way for the corn-grower and sheep-feeder*" [цит. за: Laugsen 2002, 52]). Ця метафора не є актуальною, оскільки подібне порівняння, очевидно, не задовольняло потребу вільних іммігрантів у позитивній автостереотипізації.

Зооморфний код культури реалізується через метафору *CONVICT is CAGED BIRD*, при цьому перебування в колонії представлене як приручання дикого птаха (*CONVICT is CAGED BIRD: "... convicts of but recent migration are facetiously known by the name of canaries ..."* [цит. за: Laugsen 2002, 30-31]. *CONVICTION is TAMING: "... but when fairly domiciliated, they are more respectfully spoken of under the loyal designation of government men ..."* [цит. за: Laugsen 2002, 30-31]). Слід відзначити, що метафоричний перенос *ТВАРИНА* → *ЛЮДИНА* відіграє у мові роль одного з найсильніших експресивних засобів, "такі найменування-характеристики спрямовані на дискредитацію, різке зниження предмета мовлення і мають яскраве пейоративне забарвлення" [Скляревская 2004, 98].

Як видно, предметний та зооморфний коди пов'язані з духовним кодом для вираження соціального ставлення до метафоризованих понять. Складна комбінація указаних кодів демонструє суспільне ставлення до засуджених як до явища, соціально шкідливого за своєю суттю.

У виділених КП представлені різні типи концептуальних метафор (структурні, онтологічні, орієнтаційні, метафори-"контейнери", емотивно-оцінні), при класифікації яких враховуємо синкретичність ментальних конструктів. Усі метафори у межах розглянутих полів вважаємо структурними, тому що в них область соціальної дійсності концептуалізується шляхом переносу на неї структуризації інших областей: (1) "*convictism*" = "*disease*", "*convict*" = "*disease-causing agent*", "*convict descent*" = "*taint*", "*transportation*" = "*remedy*"; (2) "*convict*" = "*caged bird*", "*conviction*" = "*taming*"; (3) "*convict*" = "*slave*", "*transportation*" = "*slavery*"; (4) "*convictism*" = "*dirt*", "*transportation*" = "*pollution*", "*convict descent*" = "*stigma*", "*convict descent*" = "*stain*", "*colony*" = "*cesspool*"; (5) "*convictism*" = "*vice*", "*conviction*" = "*purification*", "*colony*" = "*purgatory*", "*transportation*" = "*sublimation*".

Метафори *COLONY is PURGATORY*, *COLONY is CESSPOOL*, на наш погляд, є також орієнтаційними: рух у колонію відбувається у низхідному напрямку, від центра (метрополії) на периферію Британської імперії. Водночас це – метафори-"контейнери", оскільки транспортування засуджених представлено як заповнення вмістилища.

Деякі з метафор розглядаємо як онтологічні, тому що вони категоризують абстрактні сутності, окреслюючи їх межі у просторі: *CONVICTISM is DIRT*, *CONVICTISM is DISEASE*, *CONVICT DESCENT is STIGMA / STAIN / TAINT*, *CONVICT is DISEASE-CAUSING AGENT*, *TRANSPORTATION is REMEDY*.

Метафоричні вирази у переважній більшості (окрім випадків, коли метафоризації піддається транспортування – *TRANSPORTATION is REMEDY / SUBLIMATION*) мають пейоративне маркування, тому що у якості концептуальних корелятів обрано об'єкти чи поняття, які несхвально сприймаються суспільством ("*disease*", "*pollution*", "*cesspool*") або відносяться до набору антицінностей даного соціуму ("*vice*"). Наявність конотативного забарвлення дає можливість класифікувати ці метафори як емотивно-оцінні.

Отже, прагнення вільних іммігрантів зберегти опозицію (вільні vs. засуджені) призвело до активізації метафоричних процесів в австралійському узусі, у результаті яких засуджені і пов'язані із ними явища оточувались негативним емоційно-оцінним ореолом. За допомогою метафор в ААКС профілізовані КП "*DISEASE*", "*DIRT*", "*VICE*", "*SLAVERY*", "*TAMING*". Найбільш частотними виявились метафори, в яких у якості концептуального корелята обрані феномени, шкідливі для фізичного і морального здоров'я людини. У той же час, концептуальний референт "*transportation*", як правило, має позитивно марковані концептуальні кореляти.

Перспективним вважаємо дослідження організації виділених концептополів і функціонування означених метафор на подальших етапах розвитку ААКС. Доцільним також є аналіз поєднання метафор з іншими засобами вторинної номінації, зокрема, евфемізмами і дисфемізмами, за допомогою яких відбувалось вербальне автопортретування засуджених.

Статья посвящена изучению концептуальных метафор, репрезентирующих социальную действительность в австралийской англоязычной картине мира. Выделены основные концептуальные поля, созданные с помощью метафор. Описаны концептуальные корреляты и концептуальные референты метафор. Установлена доминирующая функциональная нагрузка выделенных метафор.

Ключевые слова: австралийская англоязычная картина мира, концептуальный коррелят, концептуальное поле, концептуальный референт, метафорическая репрезентация.

The article dwells upon the metaphors by which the social reality in Australian English world-image is represented. Major conceptual domains depicted by the metaphors are outlined. Conceptual tenors and conceptual vehicles of the metaphors are defined. The dominant functional loading of the metaphors is established.

Key words: Australian English world-image, conceptual domain, conceptual tenor, conceptual vehicle, metaphorical representation.

Література:

1. Бессонова О.Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивно-гендерні аспекти / Ольга Леонідівна Бессонова. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – 363 с.
2. Бочкарёв А.Е. Семантический словарь / А.Е. Бочкарёв. – Нижний Новгород: Деком, 2003. – 200 с.
3. Булыгина Т.В. Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики) / Т.В. Булыгина, А.Д. Шмелев. – М.: Школа "Языки русской культуры", 1997. – 576 с.
4. Голубовская И.А. Этнические особенности картин мира / Ирина Александровна Голубовская. – К.: Издательско-полиграфический центр "Киевский университет", 2002. – 293 с.
5. Исаева О.П. Представление ОБЩЕСТВА как ЗДАНИЯ, СТРОЕНИЯ, СООРУЖЕНИЯ в современном русском языке / О.П. Исаева // Вестник МГУ. – Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2002. – № 3. – С. 22–29.
6. Красавский Н.А. Метафора как источник инвективных номинаций человека (на материале современного немецкого языка) / Н.А. Красавский, А.Ю. Позолотин // Reality, Language and Mind: An International Book of Research Reports / [Ed. by T.A. Fessenko, B. Stefanink, M. Presas]. – Tambov: Tambov University Press, 2002. – Issue 2. – P. 153–161.
7. Мех Н.О. Категорія ОЦІНКИ у мовній картині світу / О.Н. Мех // Науковий вісник Ізмаїльського гуманітарного університету. – 2005. – Вип. 19. – С. 153–156.
8. Павлюк Л.С. Риторика, ідеологія, персуазивна комунікація / Л.С. Павлюк. – Львів: ПАІС, 2007. – 168 с.
9. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А.М. Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008. – 332 с.
10. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
11. Складарська Г.Н. Метафора в системі мови / Г.Н. Складарська. – [Изд. 2-е, стер.]. – СПб: Филологический факультет СПбГУ, 2004. – 166 с.
12. Степанова О.П. Роль метафори в створенні мовної картини світу арготизуючих (на матеріалі французької мови) / О.П. Степанова // Культурні шари в фразеологізмах і в дискурсивних практиках: [Сб. ст.] / РАН, Інститут мовознавства [Отв. ред. В.Н. Телія]. – М.: Язички слов'янської культури, 2004. – С. 266–272.
13. Харченко В.К. Функції метафори: навчальний посібник / В.К. Харченко. – [Изд. 2-е]. – М.: Видавництво ЛІМ, 2007. – 96 с.
14. Школенко І.В. Поняття КОНТЕЙНЕР як корелят концептуальної метафори в англоязычному науковому тексті / І.В. Школенко // Вісник ХНУ. – 2003. – № 609. – С. 186–190.
15. (AND) – The Australian National Dictionary: A Dictionary of Australianisms on Historical Principles / [Ed. W.S. Ramson]. – Oxford, et.al.: Oxford University Press, 1997. – 814 p.
16. Fritz C. Early Australian Letters: A Linguistic Analysis / C. Fritz // <http://www.clemens-fritz.de/publications.htm> [Cited: 20 December 2008].
17. Hughes R. The Fatal Shore: A History of the Transportation of Convicts to Australia, 1787–1868 / R. Hughes. – L.: Vintage, 2003. – 688 p.
18. Laugsen A. Convict Words: Language in Early Colonial Australia / A. Laugsen. – Oxford: Oxford University Press, 2002. – 208 p.
19. Wee L. Proper names and the theory of metaphor / L. Wee // Journal of Linguistics. – 2006. – № 42. – P. 355–371.